

TW-nytt

Conservare - Illuminare - Inspirare

Losje nr.22
Thomas Wildey

MAI 1981

Redaksjon:
Daniel Moody, Erik Sundby

ORDENENS OPPRINNELSE OG UTVIKLING. (3) Av Arne Georg Gjerberg.

Det indre liv og dets vekst.

Organisasjoner i dagens samfund kan være så mangt og har en spennvidde over nærsagt alle livets forhold. For organisasjoner som søker en ubestemt masse uten å stille bestemte krav til kvalitet og livsinnhold, er tilgangen ubegrenset uansett formål.

Etiske organisasjoner hvis arbeide angir ideelle formål, søker bestemte grupper som kan delta i organisasjonens utvikling for å nå målet. Er disse organisasjoner lukket for vanlig medlemskap og søknaden undergis vurdering på forhånd, før medlemskap innvilges, sier det seg selv at tilgangen er begrenset da den bare gis til personer med kvaliteter som er angitt i målet.

Går vi tilbake til det Amerika som møtte Thomas Wildey ved hans ankomst, finner vi alle de mangler som et samfund lider av i en oppbygningsfase og som ikke hadde hatt tid for de menneskelige tragedier og ivaretagelse av menneskeverdet.

Fra sitt Ordensliv i England var Thomas Wildey innpodet med det å hjelpe og han så behovet for organisasjonsmessig virke som var absolutt nødvendig i situasjonen. Det er vel å anta at ideen om grunnleggelsen av Odd Fellow var, at organisasjonen i første rekke kunne gi hjelp og støtte til å eliminere de oppståtte lidelser. Thomas Wildey og 4 andre brødre hadde konstruert skallet omkring Ordenens virke i Amerika og hadde nå som oppgave å skape den materien som trengtes for Ordenens videre utvikling.

Å skape er å forme, utvikle og gi liv.

De 5 brødre så behovet for hjelpeorganisasjonen, men de hadde sikkert også andre mål på den nye organisasjon. Thomas Wildey i særdeleshet ønsket sikkert at de tendenser som gjorde seg gjeldende i Manchester Unity ikke burde gjenta seg i den nye organisasjonen, men at de bærende prinsipper skulle utvikle seg parallelt med hjelpearbeidet.

Det er ingen sikre historiske data om medlemsmasse fra den første tiden, men det er tydelig at fremgang var det. Det er å anta at Ordenens vekst fra den første tiden var fra engelske emigranter og andre gjennom bekjentskapskretsen som utgjorde tyngden. Den første tiden synes å ha hatt en del uheldige utslag med vaner fra det engelske ordenliv, men allerede i 1823 vedtok Storlogen i Maryland at all skjenking av berusende drikker var forbudt i logesalen.

Mangelen på ritualer for det etiske og belærende arbeid innen Ordenen var følbart og den første tiden foregikk gradarbeidet i enkle former etter uferdige ritualer.

Fra 1816 hadde man i den engelske Ordensgren innvielsesgraden og 3 andre grader. Det var den hvite graden, kongelige blå og skarlagensgraden. Ordenen fikk etterhvert medlemmer som så behovet for belæringen i det etiske arbeidet og nødvendigheten av de rituelle handlinger som en utviklende faktor.

John Pawson Entwisle kom tidlig med i oppbyggingen av det etiske arbeidet og allerede i 1821 utarbeidet han 2 nye grader - forbundsgraden og erindringsgraden.

I 1825 ble så disse grader innarbeidet i det gamle ritualet fra England og Ordenen fikk innvielsesgraden og 5 ytterligere grader. Hvordan gradene ble tildelt etterhvert synes noe tilfeldig og uten bestemt rekkefølge. I tillegg til de nevnte grader hadde man "embedsgradene" som ble tildelt etter fratreden i et embete. Noe rituale for tildeling av disse grader synes ikke å ha eksistert, men var vel mer av symbolsk art med overrekkeelse av eksregalie som takk for utført arbeide.

Vi ser også tanken om utvikling av belæringen om de bærende prinsipper var aktuell og allerede i 1821 utarbeidet Entwisle "Den gyldne leve-regels grad" og i 1825 sammen med Thomas Wildey "Den kongelige purpurgrad". Disse to grader eksisterer fortsatt i vårt Leirrituale. Patriarkgraden er av eldre dato og av engelsk opprinnelse. I 1829 ble så samtlige grader samordnet i et rituale som besto av hele 10 grader. Innvielse - 5 logegrader - 3 grader som idag tilhører Leirinstitusjonen og Storlogegraden. Samtlige grader var lagt inn under Logens rituelle arbeid, men de tre grader som idag tilhører Leirinstitusjonen og Storlogegraden, ble bare tildelt de brødre som skulle ta sete i Storlogen.

Hele ritualet for den etiske belæring kom i den fornyede form til å bestå av 5 grader av engelsk og 5 grader av amerikansk opprinnelse.

Et Ordenssamfund med hele 10 rituelle grader som opplysende og belærende faktor i en byggende utvikling, måtte være en tungrodd administrasjon over tid i hver enkelt Loge og tildelingen og inntrykket av hver enkelt grad ble sikkert deretter. Allerede i 1827 ble leirtanken fremmet da endel brødre søkte Storlogen om opprettelse av en gradloge for tildelingen av de grader som idag tilhører Leiren. Dette ble innvilget og Leir nr. 1 Jerusalem ble innstituert og fikk sitt fribrev den 15/5-1827. Den fikk ingen overordnet myndighet over Logene og ble vel nærmest bare en organisasjon for tildeling av grader. Opprinnelsen for gradarbeidet var med de samme grader som tilhører Leiren idag, men i en noe annen rekkefølge da Patriarkgraden den første tiden sto sist i rekken av tildelingen.

Ritualene for Leiren har nok gjennom tidene vært omarbeidet, men meningen i selve den etiske videreutvikling som gradene skal gi, har samme grunnlag i symbolikken som det opprinnelige.

Når vi idag ser tilbake og foretar en oppsummering av utviklingen gjennom de første tiår, så er det ufattelig at de maktet å gjennomføre dette nybrottsarbeide. Endel av dette har ned gjennom tidene blitt forandret og forbedret, men Ordenens fundament og ideer er de samme som opprinnelsen.

Endring i ledelsen.

Thomas Wildey hadde gjennom alle år vært den drivende kraft for ansvar og fremgang. Ordenen hadde etterhvert fått tilgang på mange fremragende krefter hvis interesse og iver fulgte hans intensjoner. I 1833 fant han å ville trekke seg tilbake fra den ledelse, oppbygging og utvikling av Ordenen han hadde medvirket til og trygt nå kunne overlate til krefter som han viste ville fortsette etter de retningslinjer han hadde trukket opp. Han kunne ved sin fratreden se tilbake på en organisasjon i vekst og fortsatt utvikling og med anerkjennelse og respekt fra samfunnets side. I denne 14 års periode var det grunnlagt ialt 100 Loger med 6349 medlemmer, Storloge i flere stater og Den Amerikanske Storloge.

Med den iver og energi som Ordenen hadde utviklet seg den første tiden og med særlig vekt lagt på medlems-tilgangen og delvis på det rituelle, sier det seg selv at det er ting man glemmer og som er nødvendige faktorer i et enhetlig system. 100 Loger, statlige Storloger og Den Amerikanske Storloge var alt administrative enheter hvis oppgave var et samarbeide i videreutviklingen for en enhetlig Orden. Mangelen på dette ga uensartet praksis og forståelse på såvel det lovmessige som det rituelle plan. Ordenen manglet en organisator på det administrative plan som hadde syn for helhet, kommunikasjon og kontroll. James Ridgeley skulle bli den mann som gjennom mange år fikk dette som oppgave og gjennomførte oppbyggingen av Ordenens administrasjonsapparat. Han var advokat av yrke og kom som 22 åring inn i Ordenen i 1829. Allerede fra første stund ble det lagt beslag på hans enorme arbeidskraft og den interesse han hadde for Ordenen.

Han ble flere ganger anmodet om å overta Stor Sireembetet i Den Amerikanske Storloge, men ønsket ikke dette da han ville ofre seg for tilretteleggingen av Ordenens administrasjon og å bygge den ut til en livskraftig og sterk organisasjon etter det formål og prinsipper den hadde. Ridgeley var i embetet som Storsekretær i mer enn 40 år og bygget ut og forsterket fundamentet til et lødig organ som var nødvendig for hele Ordenens eksistens.

Han grunnla og var den første tiden redaktør for Ordenens første offisielle tidsskrift "The Covenant" og gjennom dette bidro han til å gjøre Ordenen kjent og respektert over hele det Amerikanske kontinent.

Ordenen og Rebekkasøstrene.

Ordenen har gjennom alle år vært et urepreget mannssamfund hvor kvinner ikke har hatt adgang. Samfundsutviklingen har imidlertid gjort at spørsmålet om kvinners adgang til Ordenen i forrige århundre fra 1840 og fremover til stadighet var et tilbakevendende spørsmål i de årlige Storlogemøter og de første år med like sterk motstand. I Storlogemøtet i 1846 ble det fattet et vedtak at hustruer til Odd Fellowbrødre kunne tildeles et "Identitetskort" som tilkjennega at hennes mann var medlem av Ordenen og som et kontaktbevis overfor ordenen. Forkjemperne for kvinnens rett til selv å delta i ordenslivet ga ikke opp og den ivrigste av dem var Schuyler Colfax. Han kom frem i et utvalg for utredning av saken, men Colfax hadde sammen med innstillingen utarbeidet en egen grad som kunne tildeles såvel brødre som hustruer til en Loges embedsmenn. Tross sterk motstand gikk forslaget til utvalget igjennom og dette vedtaket ga selve grunnlaget for Rebekkaordenen i 1851. Som man vil forstå ble denne første grad tildelt gjennom Odd Fellowlogene. I 1868 kom så forslaget om at graden skulle tas ut av ritualet i Odd Fellowlogene og føres over til egne Rebekkaloger. Adgangen til disse loger ble utvidet til medlemskap for brødrenes hustruer. Den senere utvikling av Rebekkaordenen gikk langsomt og i 1878 ble det gitt adgang til Rebekkaordenen for døtre av Odd Fellowbrødre og endelig i 1910 ble den åpnet for medlemskap på like linje med Odd

Fellowordenen.

I 1888 fikk søstrene selv ta hånd om det administrative såvel som det rituelle arbeidet i egne Rebekkaloger som sto fritt under Storlogen. Storlogens oppgave er til alle tider å påse at den enkelte Loges fribrev (Charter) overholdes. Tilgangen til Rebekkaordenen er stadig økende i de fleste land og det er ingen tvil om at berettigelse og behov er tilstede.

Raseproblemer.

Den underveis utvikling som foregikk i Ordenen, foregikk naturligvis ikke uten stridigheter og motsetningsforhold av og om ømtålelige forhold. En av dem var hvorvidt fargede skulle opptas i Ordenen. Spørsmålet ble reist så tidlig som i 1844, før raseproblemet i det hele tatt ble reist og den fargede befolkning fortsatt i alt vesentlig var slaver. I 1854 ble utarbeidet et nytt lovverk for Ordenen hvor blandt annet ble inntatt at det bare var personer av "den hvite kaukasiske" rase som hadde adgang til medlemskap. Bestemmelsen er gjennom årene blitt liberalisert og medlemskap åpnet for andre folkeslag, men den svarte befolkning er holdt utenfor. Det skulle bli den Europeiske Jurisdiksjon av Ordenen som først i 1966 fikk gjennomslag for endring av bestemmelsen om rettigheter til medlemskap. Det gikk imidlertid ikke uten stridigheter og det ble sogar truet med brudd med fellesskapet hvis ikke bestemmelsen om adgang for den svarte befolkning ble innrømmet. Sovereign Grand-Lodge vedtok så i prinsippet at slik adgang skulle gis for den Europeiske Jurisdiksjon, men ikke for Amerika. Allerede i 1968 ble samme bestemmelse vedtatt for alle Jurisdiksjoner. Når vi tilslutt i dette avsnitt bringer til errindring Martin Luther King og Borgerrettslovene, så var det vel ikke mer enn rimelig at Ordenen i Amerika bøyet seg for det. Det er siden opprettet egne Loger i Amerika med medlemmer bare fra den svarte befolkning, men i mange Loger er de integrert i vanlige Loger.

Ordenen og den katolske kirke.

Innenfor enkelte land har det ikke vært mulig for Ordenen å få fotfeste, nemlig de land som har den katolske tro.

Riktignok utba et utvalg av katolske biskopper seg i 1893 opplysninger om dens forhold og rituelle arbeide. De kunne ikke få andre opplysninger enn de som vanligvis gis søkere til Ordenen. Resultatet av dette var at den Katolske kirke vel nærmest bannlyste Ordenen og kunne ikke anbefale at kirkens tilhengere søkte medlemskap. Spørsmålet har så stått åpent helt frem til 1964 da den Suverene Storloge nedsatte et utvalg av ordensbrødre i Europa hvis mandat var nærmere kontakt med Pavestolen med forhandlinger om Ordenens innføring i land med den katolske tro. Forhandlingene har vært langvarige og først nå i de siste år er det oppnådd enighet. Ordenen kan innføres i land med den katolske tro, men det er en klar forutsetning at Ordenen ikke skal føre noen påvirkning for endring av den eksisterende tro.

Borgerkrigen.

Da Borgerkrigen brøt ut i 1861, var ordenen utbredt over hele det Amerikanske kontinent. Denne indre stridighet hadde jo forsvåddt et skille i og med at det var Nordstatene som kjempet mot Sydstatene, men man kommer allikevel ikke bort fra, sett fra Ordenens side, at dette var en krig bror mot bror. Ledelsen fryktet som naturlig var at organisasjonen som sådan skulle slå sprekker som gjorde det umulig å bygge opp igjen etter de fysiske og psykiske skader og arr den hadde etterlatt seg, men da krigen sluttet og brødrene møttes igjen, var alle separatistiske tanker borte og "Brødersamfundet" hadde bestått sin prøve. Samfundet brødrene imellom var mer verdifullt enn de saker som forårsaket splittelsen med krigen som utgang.

Vi har kommet frem til tidspunktet omkring Ordenens overføring til andre kontinenter. Emigranter som hadde oppholdt seg i Amerika i en rekke år og der blitt medlem av Ordenen, tok naturligvis ideene med seg og omplantet dem i sitt hjemland. Dette er forsvåddt et så omfattende tema at vi tar det opp ved en senere anledning.

Å Norge, kledd i vårens skrud
i sol og morgenbris;
der finnes intet steds en brud
som nekter deg sin pris.
Hun er så lys, hun er så øm,
hun er vårt hjertes fagre drøm,
vår sang i liv og død.

Jeg blir så ydmyk, stolt og varm
i glans av Norges smil;
det går som storm i hug og barm
at deg jeg hører til.
Ditt hav går bølgetungt i sinn,
jeg er med alt mitt vesen din,
i fest, i kamp, i nød.

Du bød meg kamp, du gav meg brød,
du egget alt mitt mot;
du tente synet titt i glød,
gav stål i arm og fot.
Å Norge, dronning, moder, brud,
i nordlysdrakt, i sommerskrud,
ha takk for hva du bød.

Gi meg å skrive deg mitt dikt
i handling og i tro!
Av arbeidsmot og offerplikt
skal Norges sommer gro.
Den sang skal nynne om min grav,
som sus fra skog, som brus fra hav,
i takk for alt du bød.

Nå samles barn med norske flagg
og jubler til din pris.
Det er igjen vår frihetsdag
med fest på gammel vis.
Å, la meg under isse blank
for Norges rett stå glad og rank,
i vårens friske bris.

G O D S O M M E R

Når dette nummer av TW-nytt når
våre brødre står sommeren igjen
for døren.

Vi benytter derfor anledningen
til å ønske alle en god og helse-
bringende sommer og håpe at vi
alle kan møtes til høsten med
friske krefter.

Redaksjonen